

5.10.2009

Tilastokeskuksen ehdotus vuosia 2011-2014 koskevaksi toiminta- ja taloussuunnitelmaksi ja menokehyksiksi

1. Toimintaympäristön muutokset TTS-kaudella 2011-2014

Suurin toimintaympäristön muutos koskee Tilastokeskuksen menokehyksen rajuja leikkauksia, joiden kohteena ovat 2000 -luvulla aikaansaadut tuottavuushyödyt, budjettisiirrot muilta hallinnonaloilta ja uusiin tehtäviin saadut kehylisäykset. Tilastokeskuksen rahoitus ei tule riittämään nykyisen laajuiseen tilastotutantumoon.

Tilastokeskus on joutunut 2000 -luvulla laajentamaan tuotantoa huomattavasti lainsäädännöstä johtuvien uusien tietotarpeiden hoitamiseksi. Pääosa näistä toiminnan laajennustarpeista johtuu EU:n uusista tilastoasetuksista, jotka ovat sellaisenaan osa voimassa olevaa kansallista lainsäädäntöä. Laajentuneisiin tehtäviin ei ole esityksistä huolimatta saatu lisärahoitusta. Jo suunnitelmakauden alkuun mennessä Tilastokeskuksen menokehyksestä on leikattu 2000 -luvulla saavutetut tuottavuushyödyt ja aiemmin tilastotoimen keskittämiseen ja kansallisiin hankkeisiin saadut määrärahasisäykset. Samanaikaisesti myös EU:lta saadut avustukset ja kotimaasta saatava ulkopuolinen rahoitus ovat supistuneet. Siirtomäärärahakanta on supistumassa lähelle nolaa, mikä ei enää takaa viraston toiminnan kannalta tarkoituksenmukaista joustavuutta.

Epäsuhta tehtävien ja niiden rahoituksen välillä merkitsee nykytasolla lähes 8 prosentin menoleikkaustarvetta ellei laajentuneisiin tehtäviin ja ainakin osaan tuottavuusleikkauksista saada kompensatiota lisäämällä menokehystä. Koska suunnitelmakauden alun menokehys ei mahdollista myöskään sellaisten uusien hankkeiden käynnistämistä, joilla tuottavuushyötyjä voitaisiin aikaansaada tulevaisuudessa, on vaarana ajautua kierteeseen, jossa tilastotutantoa ja -palveluja karsitaan vuosi vuoden jälkeen. Uhkana on, että tilastotoimi ei enää kykene tuottamaan yhteiskunnallisen suunnittelun ja päätöksenteon tarvitsemaa informaatiota.

Suunnitelmakauden alkuun mennessä toteutetaan erillisen suunnitelman mukaiset tilastojen ja palvelujen karsinnat. Lisäksi suunnitelmakauden alkuun mennessä tehdään uusi supistussuunnitelma laajemmista karsimiskohteista ja niiden toteuttamisjärjestyksestä. Nämä toteutetaan, mikäli menokehykseen ei saada korotusta.

Tilastokeskus on onnistunut henkilöstöpoliittisin toimin nostamaan henkilöstön keskimääräistä eläkkeellesiirtymisikää. Tästä syystä on varsin todennäköistä, että Tilastokeskuksen henkilöstön eläköitymisvauhti tai muu poistuma ei riitä sopeutuksen toteuttamiseen. Jatkossa jouduttaneen myös turvautumaan radikaalimpiin henkilöstön sopeuttamistoimiin.

5.10.2009

Muutokset ympäröivässä yhteiskunnassa, mm. globalisaatio, yritysten uudet liiketoimintamallit, teollisten palvelujen ja aineettomien tuotannontekijöiden merkityksen kasvu, tuotekehitys ja laadunmuutoksien vaikutus ja mm. suurten kansainvälisten yritysten tilastointiin liittyvät käsittelyongelmat vaikeuttavat tilastokuvausta. Tämä on edellyttänyt lisäpanostuksia taloutta kuvaavien tilastojen kehittämiseen, jotta tilastojen relevanssi voidaan turvata. Talustilastoihin kohdistuu edelleen myös laatuun, keskinäiseen koheerenssiin ja ajantasaisuuteen liittyviä kehittämistarpeita.

Mittava kansantalouden tilinpidon uudistaminen uusien kansainvälisten suositusten ja EU:n asetuksen edellyttämällä tavalla ajoituu suunnitelmakaudelle.

Ilmastomuutosta ja energiapolitiikkaa koskevat kansainväliset sopimukset ja lainsäädäntö lisäävät puolestaan tietotarpeita ympäristötilastoja kohtaan.

Myös lukuisat julkisen sektorin uudistushankkeet vaikuttavat tilastotoimeen ja tilastokuvauksiin. Tällaisia ovat mm. kunta- ja palvelurakenteen uudistaminen, julkisen sektorin tuottavuushankkeet, koulutuksen järjestäjä- ja oppilaitosverkkomuutokset, yliopistojen ja korkeakoulujen rakenteelliset muutokset, valtionosuusuudistus, aluehallinnon uudistus, alueellistamishankkeet sekä palvelukeskus- ja IT-kehittämishankkeet.

Merkittävä haaste on esimerkiksi kunnista ja niiden tuottamista palveluista tarvittava mahdollisimman ajantasainen ja yhteismitallinen, eri yksiköiden välisen vertailukelpoisuuden mahdollistava tieto ohjauksen tarpeisiin. Myös kansalaisten peruspalvelujen saatavuudesta tarvittaisiin ilmeisesti enemmän tilastotietoja.

EU, OECD ja mm. vasta julkistettu Stiglitzin komission raportti korostavat, että pelkkä talouden kuvaaminen ei riitä yhteiskunnan edistyksen kuvaamiseen, vaan taloudellista hyvinvointia ja sen jakautumista kuvaavien tietojen lisäksi tarvitaan tietoa myös muista väestön elinolojen ja arjen toiminnan osa-alueista.

Tietoyhteiskuntastrategia sekä EU:n jakelupolitiikkalinjaukset korostavat julkisen hallinnon tietojen saatavuuden ja maksuttomuuden merkitystä yhteiskunnan kehitykselle. Myös tarpeet yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen tarvitsemien mikro-aineistojen saatavuuden parantamiseksi ovat lisääntyneet niin Suomessa kuin kansainvälisestikin.

Tilastokeskuksen toiminta on hyvin tietotekniikkaintensiivistä. Siirryttäessä kohti digitaalista tuotanto- ja palveluprosessia kehittämispäloket järjestelmiin ja näitä käyttävien asiantuntijoiden osaamiseen ovat välttämättömiä. Suunnitelmakauden lopulla kilpailu osaajista kiristyy työmarkkinoilla. Samoin suunnitelmakaudella on lisättävä panostuksia tietoturvan varautumissuunnitteluun.

Suunnitelmassa ei ole otettu huomioon tilastotoimen selvityshankkeen johdosta tehtäviä ratkaisuja.

5.10.2009

2. Toiminnan strategiset suuntaviivat

2.1. Strategiset tavoitteet ja niiden kytkeytyminen hallinnonalan yhteiseen strategiaan

Tilastokeskuksen tavoitteena on toimia siten, että luottamus sen tuottamiin tilastoihin ja asiantuntemukseen säilyy edelleen hyvänä niin kansallisesti kuin kansainvälisesti ja että tilastot mahdollisimman hyvin palvelisivat keskeisten kansallisten ja kansainvälisten tiedonkäyttäjien tarpeita.

VM:n hallinnonalan strategisena tavoitteena on turvata tulevien sukupolvien talouden perustaa ja valinnanmahdollisuuksia rakentamalla hyvinvoivaa ja taloudellisesti vahvaa yhteiskuntaa. Tilastokeskuksen tehtävänä on tukea tavoitetta tuottamalla merkittävä osa siitä yhteiskuntaa ja taloudellista tilaa ja muutoksia koskevasta tilastollisesta faktasta, jonka pohjalta päätöksentekijät voivat päätöksensä tehdä.

Tilastokeskus pyrkii VM:n tuella vaikuttamaan Euroopan tilastojärjestelmän kehittämiseen siten, että tilastoja kehitetään koordinoidusti päällekkäistä tilastointia välttäen ja olemassa olevia tilastosäädöksiä yksinkertaistaen ja karsien sekä tiedonantorasituksen ja kustannusten nousua torjuen. Tilastokeskuksen tavoitteena on edelleen kuulua maailman parhaiden tilastovirastojen joukkoon.

Tilastokeskus kehittää kansallista tilastotoimintaa laadukkaana, tehokkaasti ja yhtenäisin toimintatavoin toimivana kokonaisuutena ja edistää EU:n käytännesääntöjen (CoP) soveltamista tilastotöissä.

Tilastokeskus supistaa toiminnan volyyymia talouden tasapainottamiseksi ja osallistuu tuottavuuden parantamiseen tehostamalla edelleen omaa toimintaansa ja osallistamalla VM:n tuottavuushankkeeseen tuottamalla tietoa julkisen sektorin tuottavuudesta, mikäli rahoitus jatkuu.

2.2. Toiminnan painopisteet ja päämäärät TTS-kaudelle¹

1. Kansallisen ja kansainvälisen luottamuksen ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi Tilastokeskus tekee tavoitteellista ja johdonmukaista yhteistyötä kansallisten ja kansainvälisten sidosryhmien kanssa sekä lisää tilastotiedon näkyvyyttä ja tukee tilastojen käyttövalmiuksia.

2. Laadukkaiden perustietojen turvaamiseksi Tilastokeskus ylläpitää tiedonantajien vastausmotivaatiota käyttämällä tiedonantoa helpottavia ja tiedonantorasitusta vähentäviä menettelyjä. Toimintaympäristön muutossaasteisiin vastataan myös kehittämällä ja ottamalla käyttöön uusia tilastointimenetelmiä rahoituksen sallimissa rajoissa.

¹ Painopisteet ja päämäärät ovat Tilastokeskuksen toimintastrategian mukaisia. Niihin on lisätty taloudelliseen tilanteeseen liittyviä täsmennyksiä.

5.10.2009

3. Yhtenäisen ja tarpeita vastaavan tilastotuotannon ylläpitämiseksi Tilastokeskus arvioi, karsii ja uudistaa tilastojen tarjontaa käyttäjien tarpeiden ja toimintaympäristön muutosten perusteella.
4. Palvelukokonaisuuden täydentämiseksi Tilastokeskus parantaa kansalaispalveluja ja tilastotietojen käytettävyyttä ja saatavuutta itsepalveluna, tarjoaa tilastointipalveluja muille viranomaisille sekä parantaa palveluja tutkimustoiminnalle ja muille käyttäjäryhmille. Talouden tasapainottamiseksi palveluvalikoimaa karsitaan.
5. Lisätäkseen toimintansa joustavuutta Tilastokeskus parantaa ennakoivaa henkilöstövoimavarojen määrän ja laadun suunnittelua sekä hankkii ostopalveluina lisää sellaista osaamista ja palveluja, joita ei ole tarkoituksenmukaista pitää yllä omin voimin.
6. Tuottavuuden parantamiseksi Tilastokeskus tehostaa yhtenäisten tuotantomenetelmien ja sovellusten käyttöä ja lisää kustannustehokkuutta. Talouden tapapainottamiseksi kehittämistoimia hidastetaan.
7. Tilastotuotantoprosessin tehostamiseksi Tilastokeskus kehittää prosesseja ja prosessijohtamista sekä hyödyntää yrityksiä ja henkilöitä koskevia tilastollisia perusrekistereitä laajasti ja yhtenäisesti.
8. Tavoitteellisen ja hallitun muutoksen aikaansaamiseksi Tilastokeskus parantaa projektien ja projektisalkun hallintaa kehittämällä projektien hallintajärjestelmää, projektien priorisointia ja resurssien kohdentamista sekä käyttää ohjelmajohtamista keinona saada aikaan koordinoituja muutoksia. Talouden tapapainottamiseksi uusien projektien käynnistämistä siirretään.
9. Osaavan henkilöstön turvaamiseksi Tilastokeskus huolehtii kilpailukyvyystään työnantajana sekä monipuolistaa henkilöstön osaamista urasuunnittelun, liikkuvuuden, koulutuksen ja välttämättömän rekrytoinnin avulla. Jotta henkilöstösupistuksista selvietään, lisätään erityisesti sisäistä liikkuvuutta.
10. Kehittyäkseen oppivana organisaationa Tilastokeskus vahvistaa toisilta oppimista, tallentaa tarvittavan tietämyksen järjestelmiin, kuvauksiin ja menettelytapoihin sekä parantaa toimintaansa käyttämällä Suomen laatupalkintokriteereitä.
11. Turvatakseen henkilöstön jaksamisen ja hyvinvoinnin Tilastokeskus lisää keskinäistä luottamusta ja työilmapiirin avoimuutta sekä kehittää edelleen ammattitaitoista ja vuorovaikutteista johtamista.

5.10.2009

3. Vaikuttavuus, toiminnallinen tuloksellisuus sekä henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

3.1. Peruslaskelma

3.1.1. Perustoiminta

Tilastokeskus on toimeenpannut tuottavuushyödyillä kertyneillä säästöillä mittavan määrän EU:n tilastoasetuksia, jotka ovat sellaisenaan osa voimassa olevaa kansallista lainsäädäntöä. Tämä on merkinnyt uusia tiedonkeruita, tilastojen kuvausalueen laajennuksia tai tuotannon nopeutuksia. Samoin on toteutettu tilastojen välttämättömiä ajanmukaistuksia, laadullisia parannuksia ja tietojärjestelmien uudistamisia sekä maksettu mm. lisenssien, hallinnollisten aineistojen ja muiden kustannusten nousut. Nämä kaikki on toteutettu ilman, että Tilastokeskus on saanut palkankorotuksia lukuun ottamatta lisärahoitusta kehykseensä.

Suunnitelmakauden alkuun mennessä menokehysten leikkaukset ylittävät Tilastokeskuksen vuosien 2010-2013 TTS:ssä arvioiman tuottavuushyötyjen määrän, joten tilastoja ja palveluja on karsittava, jotta pakolliset tilastojen ajanmukaistukset ja laatu voidaan turvata. Samasta syystä tietojärjestelmien uudistamisia lykätään. Tuottavuushyötyjen ohella jo toteutettuihin lainsäädännöstä johtuviin tilastouudistuksiin on käytetty kertyneitä säästöjä, jotka ovat vuoteen 2011 mennessä lähes loppussa.

Tilastokeskuksen **perustoimintaa** sopeutetaan suunnitelmakauden alkuun mennessä erillisen suunnitelman mukaisilla tilastotuotannon ja palvelujen leikkauksilla. Meneillään olevat kehittämissuunnitelmat viedään loppuun, mutta lisärahoitusta edellyttävät uudet kehittämissuunnitelmat jäädytetään.

Säästötoimenpiteitä jatketaan selvittämällä suunnitelmakauden alkuun mennessä karsimiskohteet ja priorisoimalla niiden toteuttamisjärjestys. Supistukset kohdistuvat perustoimintaan ja hankkeisiin 1 ja 2, mikäli kehysrahoitukseen ei saada tarvittavaa lisäystä. Myös eläköitymisen lisäksi käytettävissä olevat sopeuttamistoimet henkilöstömäärän vähentämiseksi selvitetään.

Tilastokeskus supistaa suunnitelmakauden alkuun mennessä **perustoiminnan** kehyksellä nykyisin tuotettavien noin 200 tilaston määrää. Suunnitelmakaudella tilastojen lukumäärää varaudutaan edelleen supistamaan. Tarvittava supistustarve selviää suunnitelmakauden alkuun mennessä.

Toiminnan kokonaislaatua arvioidaan ja parannetaan käyttäen Euroopan laatupalkintokriteereitä. Tilastokeskus panostaa erityisesti siihen, että sen tuottamat tilastot ovat mahdollisimman laadukkaita ja supistaa ennemmin volyyymiä kuin tinkii tilastojen laadusta.

Tilastokeskuksen toimintamenoista tai yhteisrahoitteisesti tuotetuista tuotoksista tilastojulkistusten, kv-konsultointien volyymin, EU-lainsäädäntötyön aiheuttaman työmäärän ja kirjastopalvelujen arvioidaan supistuvan. Tilastosivustojen, maksuttomien tietokantapalvelujen ja kv -raportointien volyymin arvioidaan kasvavan

5.10.2009

suunnitelmakaudella. Maksullisen palvelutoiminnan tuotoksista julkaisujen volyymi laskee, muiden arvioidaan pysyvän nykytasolla tai supistuvan yleisestä taloudellisesta tilanteesta riippuen.

EU-asetuksen mukaisen toimialaluokituksen (Nace Rev2) uudistaminen ja vieminen ko. luokituksia käyttäviin tilastojärjestelmiin ja niiden aikasarjoihin (65 tilastosysteemiin) ajoittui pääosin vuosille 2007-2009. Työ jatkuu mm. aikasarjojen ja kansantalouden tilinpidon osalta vielä vuosina 2010-2011.

Tilastokeskus selkiinnyttää palveluvalikoimaansa.

ValtIT:n kehittämiä valtionhallinnon yhteisiä ratkaisuja otetaan käyttöön mahdollisuuksien mukaan. Tietoturvaa kehitetään lainsäädännön asettamien vaatimusten, yleisten ohjeiden ja niiden perusteella laaditun Tilastokeskuksen tietoturvapoliittikan mukaisesti vastaamaan yhä kasvaviin tietoverkkovälitteisiin uhkiin. Päivitetään Tilastokeskuksen valmiussuunnitelma voimavarojen puitteisiin.

Tietojärjestelmiä integroidaan siten, että kerättyjen tietojen monikäyttöisyyttä voidaan lisätä. Välineistöä yhtenäistetään ja käytetään standardeihin perustuvia ratkaisuja. Tilastokeskus jatkaa tuotantomalliprojektin yhteydessä kehitettyjen työkalujen käyttöön ottamista palvelutoiminnan tehostamiseksi. Tuotantoketjun digitaalisuusastetta nostetaan ja edistetään sähköisen tiedonkeruun käyttöä.

Toimintamenoleikkausten johdosta tietojärjestelmien integrointia hidastetaan ja uusien hankkeiden toteuttamista siirretään myöhemmäksi, jolloin myös niiden toteuttamisesta saatavat tuottavuushyödyt jaksottuvat myöhempisiin vuosiin. Meneillään olevat hankkeet saatetaan loppuun.

3.1.2. Peruslaskelman hankkeet

Tilastokeskus on saanut EU:n tilastosäädöksistä aiheutuneiden uusien tehtävien ja tilastojen laajentamiseksi lisärahoitusta menokehykseen viimeksi 1990-luvulla. Lainsäädäntöön perustuvien velvoitteiden määrä on kasvanut kuitenkin huomattavasti 2000-luvulla paitsi yritys-, talous- ja työmarkkinatilastoinnin alueella, myös sosiaali- ja väestötilastojen alueella. Nämä EU:n tilastosäädökset ovat merkinneet ja merkitsevät Tilastokeskuksen tilastotuotannon pysyvää laajennusta. Säädökset on tällä vuosikymmenellä toimeenpantu Tilastokeskuksen tuottavuustoimenpitein ja kertyneitä säästöjä hyödyntämällä. Tästä syystä Tilastokeskuksen menokehys on jäänyt todellisten pysyvien menojen tasoa selvästi alemmaksi.

Jo vuodesta 2006 lähtien Tilastokeskus on toiminta- ja taloussuunnitelmaesityksissään valtiovarainministeriölle todennut alla esitettävät lisärahoitustarpeet sekä toistanut ehdotuksensa päivitettyjen laskemien perusteella vuosittain.

A. Säädöspohjainen tilastotuotannon pysyvä laajentuminen (Hanke 1)

5.10.2009

Tilastokeskus on viime vuosien aikana toteuttanut huomattavan määrän laajentuneesta lainsäädännöstä johtuvia tilastolaajennuksia ja siirtänyt tuotannossa olevia tilastoja toimintameno- ja rahoitukseen EU-avustusten loputtua sekä implementoinut voimassa olevat uudet säädökset.

Taulukko: Tiedossa olevien EU-laajennusten lisämenot Tilastokeskukselle

1000 euroa

	2009	2010	2011	2012	2013
Neljännesvuosittainen sektoritilinpito	92	120	120	120	120
Yritystietokannan kattavuuden laajennus	82	55	55	55	55
Palvelujen ulkomaankauppatilasto	100	100	100	100	100
Innovaatiotilastot	80	40	80	40	80
Muuttoliike ja siirtolaisuus -tilasto		20	20	10	10
Yritysten antama koulutus (CVTS)	42	85	210	90	42
Avoimet työpaikat -tilasto	100	100	100	100	100
Aikuiskoulutus tutkimus		100	100	100	110
Koulutustilastot		10	30	20	20
Kansainvälinen hintavertailu	41	27	41	27	41
Työvoimakustannus tutkimus	70	40			
Energiatilasto	10	10	10	10	10
Teollisuuden uudet tilaukset -tilasto	40	40	40	40	40
Palvelujen hyödyketilasto	105	110	110	110	110
Tulo- ja elinolotutkimus (EU-SILC)	435	480	480	480	480
Tietoyhteiskuntatilasto	165	200	200	200	200
Rajatutkimus	180	180	330	330	330
Väestölaskenta			50	50	
Anso- ja työvoimakustannustilasto			50	50	50
Suomalaiset tytäryhtiöt ulkomailla (outward-FATS)	90	105	110	110	110
Tuottavuus tilastointi (KLEMS)	83	120	120	120	120
Yritysdemografiatilasto	10	10	10	10	10
Palvelujen tuottajahinta- ja volyyymi-indeksi				50	50
Ympäristötietokanta	50	50	50	50	50
YHTEENSÄ	1775	2002	2416	2272	2238

Monien em. tilastojen tuotanto on aloitettu jo aiemmin 2000-luvulla EU -asetusten edellyttämällä tavalla. Tuotantoa on kyetty tähän saakka rahoittamaan kertyneillä säästöillä ja osittain myös EU-avustuksilla. Nyt EU-avustukset ovat alentuneet ja tuottavuushyödyistä kertyneet säästöt on leikattu pois Tilastokeskuksen talousarviosta. **Vuodesta 2011 eteenpäin lisärahoitusta tarvitaan noin 2,3 milj. euroa/vuosi. Henkilötyövuosien määrä vaihtelee 49:stä 37:ään.** Ellei lisärahoitusta saada, supistussuunnitelma kohdistuu myös taulukossa mainittuihin tilastoihin.

B. Tilastotoimen keskittäminen ja kansalliset tarpeet (Hanke 2)

Vuosina 2002-2009 Tilastokeskukseen on siirretty budjettisiirtojen avulla joukko muualla hallinnossa tai yhteisrahoitteisina tuotettuja tilastoja. Samoin budjettilisäyksiä tai yhteisrahoitteisina on

5.10.2009

käynnistynyt kansallisia tarpeita palvelevia tilastoja. Tällaisia tilastoja ovat:

- aikuiskoulutustilastointi,
- peruskoulujen erityisopetuksen tilastointi,
- valtion tutkimus- ja kehittämisrahoituksen tilastointi,
- energiatilastot,
- kulttuuri- ja joukkoviestintätilastot,
- ammattirekisteri,
- ympäristöliiketoiminnan tilastointi ja
- julkisen sektorin tuottavuustilastointi.

Yhteensä näihin lisätehtäviin on saatu **vuositasolla noin 1 176 t euroa. Henkilötyövuosien määrä on 23 htv.** Jotta jatkossa tilastojen tuotanto voidaan turvata, tarvitaan lisärahoitusta **vuodesta 2011 lähtien**, koska rahoitusta joudutaan lisääntyvästi käyttämään lakisääteisten tilastojen tuottamiseen. Aiemmin näiden tilastojen tuotantoon saatu rahoitus on leikattu pois kehyksestä. Ellei lisärahoitusta tule, supistussuunnitelma koskee myös näitä.

3.1.3. Henkilöstövoimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstömäärän arvioidaan olevan suunnitelmakauden alussa **871 htv.** Määrässä on otettu huomioon maksullisena palveluna toteutettavan Aikuisten taitotasotutkimuksen (PIAAC) aiheuttama tilapäinen henkilötyövuosien lisäys. Epävarmuutta suunnitelmakauden henkilöstömäärän arviointiin aiheuttavat eläköitymisvauhti, maksullisen palvelutoiminnan, haastattelupalvelujen ja tutkijapalvelujen kysynnän kehitys, EU:n tilastolainsäädännöstä aiheutuvat mahdolliset uudet muutostarpeet sekä tilastotoimen selvityshankkeesta mahdollisesti aiheutuvat toimenpiteet.

Henkilöstön kehittämisessä toteutetaan valtionhallinnon henkilöstöpolitiikan ja Tilastokeskuksen toimintastrategian mukaisia linjauksia. Kehittämisen lähtökohtana ovat erityisesti oppivan organisaation periaatteet ja kilpailukyky työmarkkinoilla. Tilastokeskuksen ydinosaaminen pidetään ajan tasalla käyttäen apuna osaamisalleja ja suuntaamalla osaamisen kehittämistä tavoitteiden mukaisesti koulutuksella (mm. tilasto-osaamisen koulutusohjelma), välttämättömällä rekrytoinnilla sekä panostamalla tiedon ja osaamisen siirtoon ja muilta oppimalla. Samalla tuetaan sisäistä liikuvuutta ja panostetaan monipuolisen asiantuntijauran luomiseen.

Tilastokeskuksen johtamista ja esimiestyötä kehitetään VM:n hallinnonalan ja viraston johtamispolitiikan linjausten mukaisesti. Mm. työsuojelun keinoin toteutetaan työhyvinvointia lisääviä ja ylläpitäviä toimenpiteitä. Toimenpiteiden vaikutuksia seurataan mm. henkilöstötutkimuksilla.

5.10.2009

Taulukko 1

Perussuunnitelma	TTS-kaudelle 2011-2014 asetettu tavoite	Tavoitteen muuttuminen edellisestä TTS-kaudesta sekä muutoksen syyt	Toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi	TTS-kaudelle 2011-2014 esitettävä määräraha ² (1000 e)	Voimassa olevan kehyspäättöksen 2010-2013 mukainen määräraha (1000 e)	Esitettävä määräraha verrattuna kehyspäättöksen (1000 e) lisäys(+), vähennys (-)	Tulosprisman osalu	Tunnusluku ja sille asetettava tavoite vuodelle 2014
2011 2012 2013 2014				47 433 47 433 47 433 47 433	43 837 45 547 45 457	+3 596 +1 886 +1 976 +1 976		
Ydintoiminto/ ydinprosessi								
tilastotuotanto	täyttää keskeiset kansalliset tietotarpeet ja Suomen kv-sitoumukset	- tilastotuotannon laadun ja relevanssin säilyttäminen	voimassa olevan lainsäädännön (EU-säädökset) toimeenpano, kansallisten tarpeiden mukaisen tuotannon jatkaminen (hankkeet 1,2)				vaikuttavuus palvelukyky ja laatu suoritteet henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	säädökset toteutettu -Suomi EU:n kärkeä -tilastotuotanto vastaa kansallisia tarpeita - koulutustasoindeksi 5.4 -työilmapiiri 3,6
tilastotuotanto	muutoskestävyyden hallinta/ tuottavuuden parantaminen	-avoimen ympäristön tietojärjestelmien uudistamisen lykkääminen	-tuotantomallin standardiratkaisujen käyttöönottoa jatketaan rahoituksen sallimissa rajoissa -sähköistä keruuta edistetään				tuottavuus taloudellisuus palvelukyky laatu suoritteet henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	- tuotantoprosessin digitaalisuusaste nousut merkittävästi; suoran tiedonkeruun sähköisesti vastaavien osuus 90% -tuottavuuden muutos ka 2% vuodessa vuosina 2009-2011 - kiinteiden kustannusten osuus 68% (henkilöstö ks. edellä)
tilastojen käytön edistäminen	automatisoitu monikanavainen sähköinen jakelu	-	standardiratkaisujen käyttöönotto toteutettu				tuottavuus taloudellisuus palvelukyky laatu	ratkaisut käytössä 2010 (ks. tuottavuus edellä) - asiakastytyväisyys 8,2
tilastojen käytön edistäminen	maksuttoman palvelutarjonnan lisääminen	-	nykyisen tarjonnan lisääminen				vaikuttavuus, palvelukyky	asiakastytyväisyys 8,2
tilastojen käytön edistäminen	maksullisen palvelutoiminnan kannattavuus	-	palveluvalikoiman ja kustannusten karsiminen				palvelukyky kannattavuus	kustannusvastaavuustavoite 100 keskimäärin 3 -vuotiskauskoittain
tilastotoimen kehittäminen	Suomen virallisesta tilastosta (SVT) yhtenäinen, laadukas brändi	-	SVT-yhteistyön jatkaminen kohti tavoitetilaa				vaikuttavuus, palvelukyky	SVT-sarjojen kattavuus, laatuselosteet, portaali valmis
Tukitoiminnot								
-talous- ja henkilöstöhallinto	-talous- ja henkilöstöhallinnon järjestelmien uusiminen	suunnitelman mukaiset talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävät	-järjestelmien yhteishankinta tehtyjen selvitysten ja mahdollisuuksien mukaan				taloudellisuus ja tuottavuus	htvt / kustannukset - kiinteiden kustannusten osuus 68%

² Tilastokeskus on nettobudjetoitu virasto, jonka kehysrahoitusta ei ole jaettu ydintoiminnoille ja tukitoiminnoille eikä eri prosesseille.

5.10.2009

- tietohallinto	- valtionhallinnon yhteiset ratkaisut sekä muut erilaiset mahdollisuudet perustietohallinnon järjestämiseksi (laitteiden vuokraaminen, palveluiden ulkoistaminen)	ulkoistettu	valtion it-linjausten, ohjeiden ja hankkeiden seuraaminen - vaihtoehtolaskelmien tekeminen ennen hankintapäätöstä / resurssointia				taloudellisuus ja tuottavuus	tarjolla olevat palvelut/ näistä käytössä htvt / kustannukset - kiinteiden kustannusten osuus 68%
- toimitilat	toimitilojen käytön tehostaminen nykyisissä tiloissa;	-	pitkäaikaisen vuokrasopimuksen puitteissa käytön tehostaminen				taloudellisuus	nykyinen reaalin vuokrataso säilyy -kiinteiden kustannusten osuus 68%
- hankintatoimi	-hankintatoimen tehostaminen VM:n linjausten mukaisesti	- ostotilauksjärjestelmä otettu käyttöön (VK:n yhteishankintana) - hankintaprosessia tehostettu	-osallistutaan yhteishankintoihin -Hanselsopimusten käytön lisääminen				taloudellisuus ja tuottavuus	Hanselsopimusten osuus hankinnoista, €

3.2. Kehittämissuunnitelma

Kuntatilastoinnin kehittäminen (Hanke 3)

Kuntasektorin toiminta- ja taloustietoihin ja palvelujen tuotantoon liittyy niin olennaisia muutostarpeita, ettei Tilastokeskus pysty niihin perustoimintansa menokehyksen puitteissa vastaamaan. Uudistushankkeen viivästyminen johtaa tilaston laadun vähittäiseen rapautumiseen eivätkä tuotettavat tiedot enää kuvaa laadukkaasti kuntasektorin taloudellista toimintaa.

Muutostarpeet johtuvat sekä kunta- ja palvelurakenteen muutoksista että valtionosuusuudistuksesta. VM:n talouspolitiikan strategian mukaan peruspalvelujen kehittäminen edellyttää tietojärjestelmää, joka tarjoaa mahdollisimman ajantasaista tietoa kustannuksista, asiakasmääristä, suoritteista ja resurssien käytöstä. Lisäksi tarvitaan vertailutietoa palvelujen laadusta, vaikuttavuudesta ja asiakastyytyväisyydestä. Asiakkaiden ja kuntalaisten näkökulmasta on tärkeää, että järjestelmän tarjoama tieto on puolueetonta, luotettavaa, ymmärrettävää ja käyttäjän kannalta relevanttia.

VM:n strategiassa malliksi esitettiin Norjan ns. KOSTRA-tietojärjestelmää. Tilastokeskus otti asiaan kantaa 11.7.2008 päivätyssä muistiossaan sekä esitti ensin tehtäväksi esiselvitystä ja tämän jälkeen alustavan 3-vaiheisen suunnitelman kuntatilastojen kehittämiseksi. Sittemmin perusselvitystyötä on tehty tilastotoimen selvityshankkeen alatyöryhmässä, jossa työ eteni konsulttiselvitykseen saakka. Mikäli ministeriö ottaa positiivisen kannan hankkeeseen, on mahdollista jatkaa suunnittelua ja kustannusarvion laadintaa. Joka tapauksessa hanke siirtyy ainakin vuodelle eteenpäin aiemmista suunnitelmista.

5.10.2009

Tämän mukaisesti Tilastokeskus esittää vuoden 2010 esiselvitystä tehtäväksi konsulttiselvityksenä, johon varattaisiin erillisrahoitusta 400 000 euroa. Vuonna **2011 kehykseen tarvitaan 500 000 euroa ja vuodesta 2012 eteenpäin 1 miljoona euroa vuosittain ja vastaavasti vuonna 2011 7 htv ja 2012 eteenpäin 15 htv.** Norjan kokemusten valossa hanke on pitkäkestoinen ja edellyttää useamman vuoden siirtymäkautta. Tässä esitetyt arviot ovat hyvin suuntaa antavia.

Tutkimuspalvelun kehittäminen (Hanke 4)

Tilastokeskus on rakentanut tutkijapalvelujen parantamiseksi etäyhteyden. Palvelun käytettävyys ja varsinkin sen laajentaminen edellyttävät mittavaa työmäärää aineistojen saattamiseksi sellaiseen kuntoon, että tutkijat voivat niitä etäyhteyden kautta käyttää ja sen jälkeen jatkuvan palvelukapasiteetin ylläpitoa. Toiminnan laajentaminen ei ole mahdollista peruskehityksen puitteissa. Aineistojen kuntoon saattamiseksi tarvitaan vuosina 2011 ja 2012 **lisärahoitusta 400 000 euroa/vuosi ja lisää henkilötövuosia 5 htv/vuosi.** Tämän lisäksi palvelujen tuottamiseen tarvitaan vuodesta 2013 eteenpäin **1000 000 euroa/vuosi ja lisää henkilötövuosia 10 htv/vuosi.**

Taulukko 2

Kehittämissuunnitelma	TTS-kaudelle 2011-2014 asetettu tavoite	Toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi (=kehittämisshanke)	TTS-kaudelle 2011-2014 esitetty määräraha ³ (1000 e)	Tulosprisman osa-alue	Tunnusluku ja sille asetettava tavoitearvo vuodelle 2014
Ydintoiminto/ ydinprosessi					
kuntatilastoinnin kehittäminen	palvelukyvyn parantaminen	hankkeen 3 toteuttaminen	v. 2011 500 v. 2012-14 1000/v	palvelukyky ja laatu	asiakastyytyväisyys 8.2
Tutkijapalvelun kehittäminen	palvelukyvyn parantaminen	hankkeen 4 toteuttaminen	v. 2011-12 400/v v. 2013-14 1000/v	palvelukyky ja laatu	asiakastyytyväisyys 8.2
Tukitoiminnot					
- talous- ja henkilöstöhallinto					
- tietohallinto					
- toimitilat					
- hankintatoimi					

4. Kehysehdotus

Liitteenä 1 on Cognos Planningin mukainen peruslaskelma. Laskelma on laadittu 31.1.2010 saakka voimassa olevien työ- ja virkaehtosopimusten mukaisena. Laskelmassa oletetaan, että kehyksessä tullaan erikseen ottamaan huomioon tulevien VES/TES -sopimusten palkankorotusten vaikutus kokonaisuudessaan sekä eläkkeenhoitokulu.

Laskelma ei sisällä tilastotoimen työnjakojen kehittämisestä mahdollisesti seuraavia hallinnonalojen välisiä uusia siirtoja eikä tilas-

³ Tilastokeskus on nettobudjetoitu virasto, jonka kehysrahoitusta ei ole jaettu ydintoiminnoille ja tukitoiminnoille eikä eri prosesseille.

5.10.2009

tointipalvelujen mahdollisen laajentamisen vaikutuksia muille viranomaisille.

Suunnitelmassa ei ole otettu huomioon tilastotoimen selvityshankkeen johdosta tehtäviä ratkaisuja.

Liitteenä 2 on kehittämissuunnitelman mukainen liite. Laskelma on laadittu 31.1.2010 saakka voimassa olevien työ- ja virkaehtosopimusten mukaisena. Laskelmassa oletetaan, että kehyksessä tullaan erikseen ottamaan huomioon tulevien VES/TES - sopimusten palkankorotusten vaikutus kokonaisuudessaan sekä eläkkeenhoitokulu.

Laskelma ei sisällä tilastotoimen työnjakojen kehittämisestä mahdollisesti seuraavia hallinnonalojen välisiä uusia siirtoja eikä tilastointipalvelujen mahdollisen laajentamisen vaikutuksia muille viranomaisille

Suunnitelmassa ei ole otettu huomioon tilastotoimen selvityshankkeen johdosta tehtäviä ratkaisuja.

5. Tietojärjestelmähankkeet

Tilastokeskuksella on suunnitteilla yksi ohjeen mukainen kokonaiskustannuksiltaan yli 1 miljoonan euron hanke, yritysrekisterin tietojärjestelmä uudistus. Näillä näkymin hankkeen käynnistämistä siirretään suunnitelmakauden loppupuolelle.

Suunnitelmakauden loppupuolelle on ajoitettu myös talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmien uusiminen. Samoin useat pienemmät tilastojen tietojärjestelmähankkeet joudutaan siirtämään suunnitelmakauden loppupuolelle ja karsimaan investoinnit lähivuosina minimiin, koska rahoitustilanne ei mahdollista investointien käynnistämistä.

5.10.2009

LIITE 1

Yhteenveto							
[Tilastokeskus] [28.30.01 Tilastokeskuksen toimintamenot] [PERUSLASKELMA]							
	2008 tot.	2009 arvio	2010 suunn.	2011 TTS	2012 TTS	2013 TTS	2014 TTS
MENOT							
Palkkaukset	42 971	43 460	42 200	44 168	42 652	41 796	41 796
Vuokrat	4 527	4 754	4 600	4 600	4 600	4 600	4 600
Muut kulutusmenot	9 869	10 268	10 200	9 600	10 200	10 200	10 200
Investoinnit	347	392	400	300	500	500	500
MENOT YHTEENSÄ	57 714	58 874	57 400	58 668	57 952	57 096	57 096
TULOT							
Maksullinen toiminta	9 031	8 622	8 700	9 280	8 850	8 310	8 300
EU-tulot	0	0	0	0	0	0	0
Yhteisrahoitteinen toiminta	1 780	2 052	1 542	1 372	1 665	1 246	1 584
Muut tulot	415	152	10	10	10	10	10
TULOT YHTEENSÄ	11 226	10 826	10 252	10 662	10 525	9 566	9 894
NETTOMENOT							
	46 488	48 048	47 148	48 006	47 427	47 530	47 202
RAHOITUS							
Talousarvio	43 635	46 072	44 145	0	0	0	0
Lisätalousarvio I	0	0	0	0	0	0	0
Lisätalousarvio II	683	0	0	0	0	0	0
Lisätalousarvio III	0	0	0	0	0	0	0
Lisätalousarvio IV	0	0	0	0	0	0	0
Kehyspäättös	0	0	0	43 837	45 547	45 457	45 457
RAHOITUS YHTEENSÄ	44 318	46 072	44 145	43 837	45 547	45 457	45 457
SIIRTOMÄÄRÄRAHAKANTA							
Siirto edelliseltä vuodelta	7 868	5 698	3 722	719	-3 450	-5 330	-7 403
Siirtomäärärahakannan muutos	-2 170	-1 976	-3 003	-4 169	-1 880	-2 073	-1 745
Siirtomäärärahakanta 31.12.	5 698	3 722	719	-3 450	-5 330	-7 403	-9 148
EHDOTUKSEN MUKAINEN SIIRTOMÄÄRÄRAHAKANTA							
Ehdotus	0	0	0	47 433	47 433	47 433	47 433
Siirto edelliseltä vuodelta	7 868	5 698	3 722	719	146	152	55
Siirtomäärärahakannan muutos	-2 170	-1 976	-3 003	-573	6	-97	231
Siirtomäärärahakanta 31.12.	5 698	3 722	719	146	152	55	286
Henkilöstömäärä (HTV)							
	926	897	871	918	878	860	860

5.10.2009

LIITE 2

Yhteenveto							
[Tilastokeskus] [28.30.01 Tilastokeskuksen toimintamenot] [KEHITTÄMISSUUNNITELMA]							
	2008 tot.	2009 arvio	2010 suunn.	2011 TTS	2012 TTS	2013 TTS	2014 TTS
MENOT							
Palkkaukset	42 971	43 460	42 200	45 068	44 052	43 796	43 796
Vuokrat	4 527	4 754	4 600	4 600	4 600	4 600	4 600
Muut kulutusmenot	9 869	10 268	10 200	9 600	10 200	10 200	10 200
Investoinnit	347	392	400	300	500	500	500
MENOT YHTEENSÄ	57 714	58 874	57 400	59 568	59 352	59 096	59 096
TULOT							
Maksullinen toiminta	8 949	8 622	8 700	9 280	8 850	8 310	8 300
EU-tulot	0	0	0	0	0	0	0
Yhteisrahoitteinen toiminta	1 780	2 052	1 542	1 372	1 665	1 246	1 584
Muut tulot	497	152	10	10	10	10	10
TULOT YHTEENSÄ	11 226	10 826	10 252	10 662	10 525	9 566	9 894
NETTOMENOT							
	46 488	48 048	47 148	48 906	48 827	49 530	49 202
RAHOITUS							
Talousarvio	43 635	46 072	44 145	0	0	0	0
Lisätalousarvio I	0	0	0	0	0	0	0
Lisätalousarvio II	683	0	0	0	0	0	0
Lisätalousarvio III	0	0	0	0	0	0	0
Lisätalousarvio IV	0	0	0	0	0	0	0
Kehyspäättös	0	0	0	43 837	45 547	45 457	45 457
RAHOITUS YHTEENSÄ	44 318	46 072	44 145	43 837	45 547	45 457	45 457
SIIRTOMÄÄRÄRAHAKANTA							
Siirto edelliseltä vuodelta	7 868	5 698	3 722	719	-4 350	-7 630	-11 703
Siirtomäärärahakannan muutos	-2 170	-1 976	-3 003	-5 069	-3 280	-4 073	-3 745
Siirtomäärärahakanta 31.12.	5 698	3 722	719	-4 350	-7 630	-11 703	-15 448
EHDOTUKSEN MUKAINEN SIIRTOMÄÄRÄRAHAKANTA							
Ehdotus	0	0	0	47 433	47 433	47 433	47 433
Siirto edelliseltä vuodelta	7 868	5 697	3 721	718	-755	-2 149	-4 246
Siirtomäärärahakannan muutos	-2 170	-1 976	-3 003	-1 473	-1 394	-2 097	-1 769
Siirtomäärärahakanta 31.12.	5 697	3 721	718	-755	-2 149	-4 246	-6 015
Henkilöstömäärä (HTV)							
	926	897	871	930	898	885	885